

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งวิธีการดำเนินงานเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 โดยการศึกษาจากเอกสารและสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลได้แก่ ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ คณะครุศาสตร์ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ห้องสมุดคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ว่าการอำเภอไชโย และสำนักงานเกษตร อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

ขั้นที่ 2 การสร้างและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ประกอบอาชีพ เป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาค่าจำนวน 20 คน เพื่อทราบข้อบกพร่องจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความรัดกุมและเหมาะสมยิ่งขึ้น จากนั้นจึง ได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปใช้กับประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไปอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งการวิจัยเป็น 2 วิธี คือ

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ให้ประชากรกลุ่มตัวอย่างตอบคำถามจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมา

3.2 การวิจัยเชิงมานุษยวิทยา ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วม

อย่างไม่เป็นทางการภายในชุมชน โดยการเข้าไปอาศัยอยู่ร่วมกับราษฎรในหมู่บ้านที่เลือกทำการวิจัย เพื่อที่จะเก็บข้อมูลในแต่ละด้านได้อย่างละเอียด เทคนิคที่ใช้คือการสังเกตและสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

ระยะเวลาในการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร
ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลและเอกสาร โดยมีระยะเวลาตั้งแต่ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2537 ถึง 20 ธันวาคม 2537
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์
ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามและทำการเก็บข้อมูล โดยกำหนดระยะเวลาเป็น 2 ช่วง คือ
ระยะแรก วันที่ 5 เมษายน 2538 ถึง 9 เมษายน 2538
ระยะสอง วันที่ 15 เมษายน 2538 ถึง 10 สิงหาคม 2538
3. การวิเคราะห์และรายงานผลการวิจัย
วันที่ 1 สิงหาคม 2538 ถึง 22 กันยายน 2538

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ อาศัยการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถามเป็นหลัก โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended questionnaire)

1 ชุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อการวัดข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นการวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของเกษตรกร ในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง

แนวการวิเคราะห์และตีความข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจะกระทำ โดยการสร้าง ตารางแจกแจงความถี่และตารางวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรต่างๆ โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) มาเป็นตัวเปรียบเทียบและใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package For Social Science) ในการนำค่าไคสแควร์ (Chi - square) เพื่อทดสอบนัยสำคัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ จะเป็นการตีความข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนาจากประสบการณ์ในการที่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมสัมผัส ภายในชุมชนโดยตรง

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

การเลือกประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งกำลังประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรในท้องที่อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวนประมาณ 402 คน

การสุ่มตัวอย่างในขั้นแรก ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random sampling) โดยการเลือกชุมชนของเกษตรกรเฉพาะในเขตของตำบลไชโย ซึ่งมีสภาพพื้นที่และประชากรตรงตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การสุ่มตัวอย่างในขั้นที่สอง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบใช้หลักความน่าจะเป็น ในการเลือกหมู่บ้าน 4 หมู่บ้าน จากจำนวน 7 หมู่บ้านของตำบลไชโย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างเชิงบริเวณ (Cluster sampling) ด้วยการวิธีหีบเบอร์หมู่บ้านจากกล่องซึ่งได้แก่ หมู่ที่ 3, 4, 5 และ 6

การสุ่มตัวอย่างในขั้นที่สาม ในการเลือกประชากร ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างเชิงก้อนหิมะ (Snowball sampling) กล่าวคือ ผู้วิจัย

ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งมีลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักเกษตร อำเภอไชโย และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาจังหวัดอ่างทองจัดกลุ่มเกษตรกร มาทำการตอบแบบสอบถามจนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ

หนึ่ง เพื่อการศึกษาได้ศึกษาวิถีชีวิตของครัวเรือนเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกครัวเรือนเกษตรกรเพื่อทำการสัมภาษณ์ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยมากที่สุด

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรที่เป็นเกษตรกรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขต ตำบลไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนเกษตรกร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านสามัคคี	158	-
2	บ้านไชโย	230	-
3	บ้านไชโย	492	100
4	บ้านไชโย	352	102
5	บ้านไชโย (วัดนก)	412	100
6	บ้านม้า	465	100
7	บ้านหนองไชโย	241	-
	รวม	2,350	402

ดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย โดยมีค่าถามเชิงบวกอยู่ 5 ข้อ คือ ข้อ 2, 3, 4, 6, 9 ค่าถามเชิงลบ 4 ข้อ คือ 1, 5, 7, 9 แต่ละข้อให้ค่าคะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายเชิงบวกคำตอบ	เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน
ข้อความที่มีความหมายเชิงลบคำตอบ	เห็นด้วย	ได้	1	คะแนน
	ไม่แน่ใจ	ได้	2	คะแนน
	ไม่เห็นด้วย	ได้	3	คะแนน

การจัดกลุ่มระดับความต้องการของเกษตรกรในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. เกษตรกรที่มีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง มาก
2. เกษตรกรที่มีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง ปานกลาง
3. เกษตรกรที่มีความต้องการในการประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง น้อย

โดยการนำคะแนนค่าสูงสุด - ต่ำสุดของผู้ตอบแบบสอบถามมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่ม